

ВИСНОВОК
антикорупційної експертизи проєкту Закону України
«Про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових
заходів реформування сфери містобудівної діяльності»

Картка проєкту

Розробники проєкту: Шуляк О. О., Неклюдов В. М., Кузьміних С. В. та інші	Мета проєкту Закону – забезпечення розміщення, будівництва будівель та споруд, призначених для життєзабезпечення осіб, які втратили житло, а також реалізації заходів комплексного відновлення населених пунктів (територій), які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації	Проект Закону (реєстр. № 7282 від 13.04.2022)
--	---	---

Резюме антикорупційної експертизи

За результатами проведення антикорупційної експертизи проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових заходів реформування сфери містобудівної діяльності» (далі – проект Закону) Національне агентство ідентифікувало низку корупціогенних факторів у його положеннях, зокрема щодо:

- 1) запровадження правового регулювання, що необґрунтовано обмежує обсяг прав фізичних та юридичних осіб;
- 2) наділення органу виконавчої влади повноваженнями, які сприятимуть неконтрольованому введенню в обіг будівельної продукції, що не відповідатиме вимогам законодавства;
- 3) встановлення преференцій окремим особам в частині надання земельних ділянок державної та комунальної власності без проведення земельних торгів для розміщення виробничих потужностей.

Опис виявлених корупціогенних факторів

1. Нечітка, з порушенням принципу юридичної визначеності, регламентація прав юридичних та фізичних осіб у будь-якій сфері правового регулювання

1.1. Проєктом Закону пропонується доповнити Закон України «Про регулювання містобудівної документації» новою ст. 15¹, згідно з якою програма комплексного відновлення населеного пункту (території) не підлягає стратегічній екологічній оцінці та громадському обговоренню (ч. 4).

Відповідно до змін, які вносяться до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про регулювання містобудівної документації», програма комплексного відновлення населеного пункту (території) – це містобудівна програма, яка визначає основні просторові та соціально-економічні пріоритети і комплекс пріоритетних заходів для забезпечення відновлення населених пунктів (територій), які постраждали в результаті бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій, а також є місцями концентрації соціально-економічних, інфраструктурних, екологічних та інших кризових явищ (п. 9¹).

У ч. 6 ст. 15¹ проекту Закону визначено, що положення затвердженій програмами комплексного відновлення враховуються при розробленні та внесененні змін до містобудівної документації на місцевому рівні.

Відсутність вимог щодо проведення екологічної оцінки та громадського обговорення призведе до хаотичних забудов населених пунктів, неврахування наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, прийняття необґрунтованих рішень щодо зміни цільового призначення земельних ділянок тощо.

Указані обставини, а також те, що програма комплексного відновлення населеного пункту (території) включає, серед іншого, пропозиції щодо доцільноті зміни функціонального призначення територій, перенесення об'єктів виробничої сфери тощо, свідчать про необхідність проведення як екологічної оцінки, так і громадського обговорення.

Рекомендації НАЗК:

у ст. 15¹ проекту Закону ч. 4 виключити та передбачити, що програма комплексного відновлення населеного пункту (території) підлягає проведенню екологічної оцінки та громадському обговоренню.

1.2. У ст. 21 Закону України «Про регулювання містобудівної документації», якою врегульовуються питання громадського обговорення, пропонується виключити положення щодо громадського обговорення планів зонування територій.

Слід зазначити, що основними цілями та метою зонування територій є, серед іншого, регулювання планування та забудови територій з урахуванням, зокрема, громадських та приватних інтересів, а також забезпечення вільного доступу громадян до інформації стосовно розвитку населеного пункту.

Відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» план зонування території – це містобудівна документація на місцевому рівні, яка визначає умови та обмеження використання території населених пунктів.

Зонування територій визначає межі зон (підзон) однорідних видів та умов використання на території населеного пункту і встановлення, диференційовано по зонах (підзонах), містобудівних регламентів.

Запровадження вказаних норм та виключення зі змісту Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» положень щодо необхідності громадського обговорення окремих питань створить умови для неконтрольованих забудов, а також підвищить ризики виникнення корупціогенних факторів у сфері містобудування.

Рекомендації НАЗК:

ст. 21 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» залишити у чинній редакції.

2. Встановлення або розширення дискреційних повноважень органу державної влади за відсутності визначення підстав здійснення таких

повноважень, контролю за їх здійсненням та відповіальності за можливі зловживання під час їх здійснення

Проектом Закону пропонується доповнити ст. 9 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» частиною 3 та встановити, що для будівельної продукції, що надається на ринку та не охоплюється або не повністю охоплюється національними стандартами для цілей застосування Закону України «Про надання будівельної продукції на ринку», можуть розроблятися та прийматися інші національні стандарти.

При цьому, у пояснівальній записці відсутнє обґрунтування необхідності запровадження нових національних стандартів, а також неможливості використання діючих.

Також указаними змінами пропонується встановити, що перелік національних стандартів застосовується для цілей декларування показників будівельної продукції та проведення державного ринкового нагляду і державного контролю за будівельною продукцією.

Указані положення є не чіткими та такими, що ускладнять їх практичну реалізацію, оскільки із змісту запропонованих змін не вбачається:

у яких випадках можуть розроблятися та прийматися інші національні стандарти та чому неможливо застосовувати діючі національні стандарти;

яким чином національні стандарти, які є добровільними для застосування суб'єктами господарювання, підлягатимуть державному ринковому нагляду і державного контролю за будівельною продукцією;

які саме показники будівельної продукції декларуватимуться для проведення державного ринкового нагляду і державного контролю за будівельною продукцією.

Невизначеність вказаних положень, може привести до виникнення корупційних ризиків у частині неконтрольованого введення в обіг будівельної продукції, що не відповідатиме Закону України «Про надання будівельної продукції на ринку».

Також, проектом Закону пропонується наділити центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва, містобудування та архітектури повноваженнями затверджувати власними актами перелік таких стандартів та порядок їх застосування.

Наділення органу виконавчої влади повноваженнями щодо встановлення такого порядку на рівні власних нормативних актів містить корупційні ризики щодо можливого встановлення порядку застосування різних стандартів у відповідних регіонах або на окремих об'єктах будівництва.

Одночасно повноваженнями встановлювати порядок застосування національних стандартів для будівельної продукції, що надається на ринку та не охоплюється або не повністю охоплюється національними стандартами для цілей застосування Закону України «Про надання будівельної продукції на ринку» проектом Закону наділяється Кабінет Міністрів України (абз. 3 ч. 3).

У даному випадку, фактично запроваджується подвійне регулювання, що може привести до неоднакового застосування одних і тих же положень.

Рекомендації НАЗК:

1) у проєкті Закону чітко визначити необхідність прийняття нових національних стандартів та які показники декларуватимуться для проведення державного ринкового нагляду і державного контролю за будівельною продукцією;

2) з метою уникнення подвійного регулювання, у проєкті Закону визначити, що порядок застосування національних стандартів для будівельної продукції, що надається на ринку та не охоплюється або не повністю охоплюється національними стандартами для цілей застосування Закону України «Про надання будівельної продукції на ринку» встановлюється Кабінетом Міністрів України.

3. Необґрунтоване встановлення пільг, переваг або інших привілеїв для юридичних та фізичних осіб

Проєктом Закону пропонується доповнити ст. 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» новою частиною 4 та наділити повноваженнями військові адміністрації, з території яких переміщуються виробничі потужності підприємства, та обласні державні адміністрації (обласні військові адміністрації), на територію яких вони переміщуються, визначати перелік осіб, яким надаватиметься право в неконкурентний спосіб одержувати земельні ділянки.

При цьому проєктом Закону не встановлюються будь-які критерії та механізм формування уповноваженими суб'єктами такого переліку осіб, яким надаються земельні ділянки у спосіб, який виключає будь-які органи державної влади з процесу такого надання.

Запропоноване регулювання може створити умови для виникнення корупційних ризиків, прийняття уповноваженими особами неефективних рішень під час визначення переліку таких осіб та виділення земельних ділянок з державної та комунальної власності.

Рекомендації НАЗК:

у проєкті Закону визначити рівні умови для виробничих потужностей, що переміщуються із зони бойових дій, або встановити чіткий перелік критеріїв та механізм формування переліку осіб, яким надаватиметься право на одержання земельної ділянки без проведення земельних торгів.

Висновок:

проєкт Закону містить корупціогенні фактори та потребує доопрацювання з урахуванням наданих рекомендацій.

**Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Олександр НОВІКОВ